

EUROOPAN TALOUSALUE

EFTAN VALVONTAVIRANOMAINEN

EFTAn valvontaviranomaisen tiedonanto yhteistyöstä EFTAn kilpailuviranomaisten verkostossa

(2006/C 227/07)

A. Tämä tiedonanto on annettu Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä 'ETA-sopimus') sekä valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta tehdyn EFTA-valtioiden sopimuksen (jäljempänä 'valvonta- ja tuomioistuin sopimus') määräysten nojalla.

B. Euroopan komissio (jäljempänä 'komissio') on antanut tiedonannon yhteistyöstä kilpailuviranomaisten verkostossa (⁽¹⁾). Kyseinen asiakirja, joka ei ole sitova, sisältää periaatteet ja säännöt, joita komissio noudattaa kilpailun alalla. Siinä selvitetään myös, millä tavoin yhteistyötä EU:n kilpailuviranomaisten verkostossa on tarkoitus toteuttaa.

C. EFTAn valvontaviranomainen katsoo, että edellä mainittu asiakirja on ETAn kannalta merkityksellinen. Pitääkseen kilpailuolosuhteet tasapuolisina ja varmistaakseen ETAn kilpailusääntöjen yhdenmukaisen soveltamisen koko Euroopan talousalueella EFTAn valvontaviranomainen antaa tämän tiedonannon sille valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan b alakohdassa annettujen valtuuksien nojalla. Valvontaviranomainen aikoo noudattaa tässä tiedonannossa annettuja periaatteita ja sääntöjä soveltaessaan asian kannalta merkityksellisiä ETAn sääntöjä yksittäisiin asioihin (⁽²⁾).

D. Tämän tiedonannon tarkoituksena on erityisesti tehdä selkoa siitä, kuinka EFTAn valvontaviranomainen aikoo tehdä yhteistyötä EFTA-valtioiden kilpailuviranomaisten kanssa (⁽³⁾) ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamiseksi yksittäisissä asioissa ja kuinka yhteistyö EFTAn kilpailuviranomaisten verkostossa on tarkoitus toteuttaa.

E. Tämä tiedonanto korvaa EFTAn valvontaviranomaisen tiedonannon kansallisten kilpailuviranomaisten ja EFTAn valvontaviranomaisen välisestä yhteistyöstä ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamisalaan kuuluvien asioiden käsittelyssä (⁽⁴⁾).

F. Tätä tiedonantoa sovelletaan asioihin, joissa EFTAn valvontaviranomainen on ETA-sopimuksen 56 artiklan mukainen toimivaltainen valvontaviranomainen.

1. JOHDANTO

1. Valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 4 olevan II luvun yleisissä menettelysäännöissä ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan täytäntöönpanosta (jäljempänä 'II luku') (⁽⁵⁾) luodaan järjestelmä, jonka puitteissa EFTAn valvontaviranomainen ja EFTA-valtioiden kilpailuviranomaiset (jäljempänä

(⁽¹⁾) EUVL C 101, 27.4.2004, s. 43.

(⁽²⁾) Toimivalta ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamisalaan kuuluvien yksittäisten asioiden käsittelemiseen on jaettu EFTAn valvontaviranomaisen ja komission välillä ETA-sopimuksen 56 artiklan määräysten mukaisesti. Asian käsittelyyn vaadittava toimivalta voi kulloinkin olla vain yhdellä toimivaltaisella viranomaisella.

(⁽³⁾) On huomattava, että valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 4 olevan II luvun 41 artiklan mukaan Liechtensteinillä ei ole velvoitetta nimittää kilpailuviranomaista. Siihen saakka, että Liechtensteinin päättää kansallisen viranomaisen valtuuttamisesta soveltamaan ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa, EFTAn kilpailuviranomaisten verkostoon osallistuu Liechtensteinin kansantalousvirasto. Virastolla ei ole toimivaltaa soveltaa ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa eikä se voi avustaa toisen EFTA-valtion kansallista kilpailuviranomaista tietojen keräämisessä sen puolesta eikä toteuttaa tutkintatoimenpiteitä toisen EFTA-valtion kilpailuviranomaisen puolesta.

(⁽⁴⁾) EYVL C 307, 26.10.2000, s. 6 ja EYVL:n ETA-täydennysosa N:o 61, 21.12.2000, s. 5.

(⁽⁵⁾) Kun valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjaa 4 muuttava, 24. syyskuuta 2004 tehty sopimus on tullut voimaan, valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 4 oleva II luku sisältää neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1) säännöksiä vastaavat säännökset EFTA-pilarin osalta.

'kansalliset kilpailuviranomaiset')⁽⁶⁾ voivat soveltaa ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa. Kansalliset kilpailuviranomaiset ja valvontaviranomainen muodostavat julkisten viranomaisten verkoston: ne toimivat yleisen edun mukaisesti ja tekevät tiivistä yhteistyötä kilpailun suojelemiseksi. Verkosto on keskustelu- ja yhteistyöfoorumi ETAn kilpailupolitiikan soveltamisen ja täytäntöönpanon alalla. Se muodostaa puitteet EFTAn kilpailuviranomaisten yhteistyölle asioissa, joissa ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa sovelletaan, ja se on pohjana yhteisen kilpailukulttuurin luomiselle ja ylläpitämiselle EFTA-valtioissa. Verkosto on nimeltään EFTAn kilpailuviranomaisten verkosto.

2. Kansalliset kilpailuviranomaiset ovat rakenteeltaan erilaisia. Yhdessä EFTA-valtiossa yksi ja sama elin tutkii asioita ja tekee päätökset. Eräissä toisessa EFTA-valtiossa tehtävät on jaettu kahdelle elimelle, joista toinen vastaa asioiden tutkinnasta ja toinen, kollegio, päätösten teosta. Lisäksi eräissä kansallisessa järjestelmässä vain tuomioistuin voi määrätä tiettytyyppisiä seuraamuksia. Kunhan tehokkuuden yleistä periaatetta noudatetaan, II luvun 40 artiklan mukaan EFTA-valtiot voivat valita yhden tai useamman elimen, joka nimetään kansalliseksi kilpailuviranomaiseksi, sekä päättää näiden viranomaisten välisestä tehtävänjaosta. ETAn oikeuden yleisperiaatteiden, ja erityisesti ETA-sopimuksen 3 artiklan mukaisesti EFTA-valtiot ovat velvollisia perustamaan seuraamusjärjestelmän, jossa ETAn oikeuden rikkomisesta määrättävät seuraamukset ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾. EFTA-valtioiden täytäntöönpanojärjestelmissä on eroavuuksia, mutta allekirjoittamalla tämän tiedonannon liitteenä olevan lausuman EFTA-valtioiden kansalliset kilpailuviranomaiset tunnustavat vastavuoroisesti toistensa järjestelmien normit yhteistyön perustaksi.
3. Kilpailuviranomaisverkoston on tarkoitus varmistaa sekä tehokas työnjako että ETAn kilpailusääntöjen tehokas ja johdonmukainen soveltaminen. Valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen II luvussa esitetään verkoston toiminnan pääperiaatteet. Tässä tiedonannossa tarkennetaan järjestelmän yksityiskohdat.
4. Verkostossa tapahtuva neuvottelu ja tietojenvaihto koskevat julkisia täytäntöönpanoviranomaisia eivätkä vaikuta mihinkään ETAn tai valtioiden lainsäädännössä yrityksille vahvistettuihin oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Kukin kilpailuviranomainen on kaikilta osin vastuussa siitä, että asiat käsitellään asianmukaista menettelyä noudattaen.

2. TYÖNJAKO EFTA-PILARISSA

2.1. Asian käsittelystä vastaavan viranomaisen määräytymisperiaatteet

5. Valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen II luku perustuu järjestelmään, jossa kaikilla kilpailuviranomaisilla on valtuudet soveltaa ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa ja vastuu tehokkaasta työnjaosta EFTA-pilarin piirissä asioissa, joissa tutkintaa pidetään tarpeellisenä. Samanaikaisesti kullakin verkoston jäsenellä on täysi harkintavalta asian tutkinnan käynnistämistä koskevassa päätöksessä. Järjestelmässä asioita käsittelee:
  - yhden EFTA-valtion kansallinen kilpailuviranomainen, mahdollisesti muiden EFTA-valtioiden kansallisten kilpailuviranomaisten avustuksella; tai
  - usean EFTA-valtion kansalliset kilpailuviranomaiset rinnakkain; tai
  - EFTAn valvontaviranomainen.
6. Useimmissa tapauksissa viranomainen, joka vastaanottaa kantelun tai käynnistää menettelyn omasta aloitteestaan⁽⁹⁾, vastaa asian käsittelystä. Asian siirtämisen mahdollisuus tulee kyseeseen vain sellaisten

⁽⁶⁾ Tässä tiedonannossa viitataan EFTAn valvontaviranomaiseen ja kansallisiin kilpailuviranomaisiin yhdessä kilpailuviranomaisina.

⁽⁷⁾ Ks. asia 68/88, komissio v. Kreikka, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, Kok. 1989, s. 2965 (23—25 kohta). ETA-sopimuksen 6 artiklassa määrätään, että siltä osin kuin ETA-sopimuksen määräykset ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen tai Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen taikka näitä kahta perustamissopimusta sovellettaessa annettujen säädösten säännöt, määräyksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennen ETA-sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta oikeuskäytännön kehittämistä tulevaisuudessa. Valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen 3 artiklan 2 kohdasta puolestaan seuraa, että EFTAn valvontaviranomainen ja EFTAn tuomioistuin ottavat aiheellisella tavalla huomioon ETA-sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen vastaavanlaisissa asioissa annetuista yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuksista ilmenevät periaatteet.

⁽⁸⁾ Kuten alaviitteessä 3 mainitaan, Liechtensteinilla ei ole velvollisuutta nimetä kilpailuviranomaista.

⁽⁹⁾ Tässä tiedonannossa termillä 'menettely' viitataan kansallisen kilpailuviranomaisen tai EFTAn valvontaviranomaisen käynnistämään tutkintaan ja/tai viralliseen menettelyyn, jonka tarkoituksena on päätöksen tekeminen II luvun mukaisesti.

menettelyjen alkuvaiheessa (ks. jäljempänä 18 kohta), joissa viranomainen katsoo, ettei se sovellu käsittelemään asiaa, tai joissa muutkin viranomaiset katsovat soveltuvansa käsittelemään asiaa (ks. jäljempänä 8—14 kohta).

7. Jos asian siirtämistä pidetään kilpailun ja ETAn etujen tehokkaan suojelun takia tarpeellisena, verkoston jäsenet pyrkivät mahdollisimman usein siirtämään asian yhdelle asian käsittelemiseksi soveltuvalla kilpailuviranomaiselle ⁽¹⁰⁾. Siirron pitäisi joka tapauksessa tapahtua nopeasti ja tehokkaasti, eikä se saisi viivästyttää meneillään olevia tutkimuksia.
8. Viranomaisen voidaan katsoa soveltuvan käsittelemään asiaa, jos seuraavat kolme kumulatiivista edellytystä täyttyvät:
  - 1) sopimuksella tai menettelytavalla on merkittäviä suoria tosiasiallisia tai ennakoitavia vaikutuksia kilpailuun sen alueella, sopimus tai menettelytapa pannaan täytäntöön sen alueella tai on saanut alkunsa sen alueella,
  - 2) viranomainen pystyy tehokkaasti lopettamaan koko rikkomisen, eli se voi antaa lopettamismääräyksen, jolla rikkominen saadaan loppumaan, ja se voi tarvittaessa määrätä rikkomisesta asianmukaisia seuraamuksia,
  - 3) se voi kerätä, mahdollisesti muiden viranomaisten avulla, todisteet, joita tarvitaan rikkomisen toteen näyttämiseen.
9. Edellä esitetyistä perusteista ilmenee, että rikkomisen ja EFTA-valtion alueen välillä on oltava olennainen kytkös, jotta kyseisen EFTA-valtion kilpailuviranomaisen voitaisiin katsoa soveltuvan käsittelemään asiaa. Voidaan olettaa, että useimmissa tapauksissa niiden EFTA-valtioiden kilpailuviranomaiset, joissa rikkominen vaikuttaa olennaisesti kilpailuun, soveltuvat käsittelemään asiaa, kunhan ne pystyvät lopettamaan rikkomisen tehokkaasti joko yksin tai yhdessä muiden kanssa, ellei EFTAn valvontaviranomainen sovellu vielä paremmin käsittelemään asiaa (ks. jäljempänä 15 kohta).
10. Edellä esitetystä voidaan päätellä, että yksittäinen kansallinen kilpailuviranomainen soveltuu yleensä käsittelemään sellaisia sopimuksia tai menettelytapoja, jotka vaikuttavat olennaisesti kilpailuun pääasiallisesti sen alueella.

*Esimerkki 1: EFTA-valtiossa A sijaitsevat yritykset ovat osallistuneet sellaisten tuotteiden hintakartelliin, joita myydään pääasiallisesti EFTA-valtiossa A.
EFTA-valtion A kilpailuviranomainen soveltuu käsittelemään asiaa.*

11. Kansallisen kilpailuviranomaisen yksinomaisen toiminta saattaa olla tarkoituksenmukaista myös silloin, kun se riittää lopettamaan rikkomisen kokonaisuudessaan, vaikka useiden kansallisten kilpailuviranomaisten voitaisiin katsoa soveltuvan yhtä hyvin käsittelemään asiaa.

*Esimerkki 2: Kaksi yritystä on perustanut yhteisyrityksen EFTA-valtioon A. Yhteisyritys tarjoaa palveluja EFTA-valtioissa A ja B ja aiheuttaa kilpailuongelman. Lopettamismääräyksen katsotaan riittävän asian tehokkaaseen ratkaisuun, koska sillä voidaan lopettaa rikkominen kokonaisuudessaan. Suurin osa todisteista sijaitsee yhteisyrityksen toimitiloissa EFTA-valtiossa A.
Sekä EFTA-valtion A että EFTA-valtion B kansallinen kilpailuviranomainen soveltuvat käsittelemään asiaa, mutta EFTA-valtion A kansallisen kilpailuviranomaisen yksinomaisen toiminta on riittävä ja tehokkaampi kuin EFTA-valtion B kansallisen kilpailuviranomaisen yksinomaisen toiminta tai molempien rinnakkainen toiminta.*

⁽¹⁰⁾ Asetuksen 1/2003 johdanto-osan 18 kappaleessa todetaan: ”Jotta käsiteltävät asiat voitaisiin kohdentaa verkostossa parhaalla mahdollisella tavalla, on annettava yleinen säännös, jonka mukaan kilpailuviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa asian käsittelyn, jos toinen viranomainen käsittelee tai on käsitellyt kyseistä asiaa, sillä tavoitteena on, että kutakin asiaa käsittelee ainoastaan yksi viranomainen. Säännös ei saa estää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettua komission mahdollisuutta hylätä kantelu yhteisön edun puuttumisen perusteella myös asioissa, joissa mikään toinen kilpailuviranomainen ei ole ilmoittanut aikovansa käsitellä asiaa.” Kuten asetuksessa 1/2003, myös II luvussa määrätään kilpailuviranomaisen mahdollisuudesta keskeyttää tai lopettaa asian käsittely, jos toinen viranomainen käsittelee tai on käsitellyt kyseistä asiaa. Edellä lainatun asetuksen 1/2003 johdanto-osan 18 kappaleen mukaisesti EFTAn valvontaviranomainen katsoo, että se voi hylätä kantelun riittävän merkittävän ETA-sopimukseen liittyvän edun puuttumisen perusteella ja että näin voidaan toimia, vaikka mikään muu kilpailuviranomainen ei olisi ilmoittanut käsittelevänsä asiaa.

12. Usean kansallisen kilpailuviranomaisten rinnakkainen toiminta saattaa olla tarkoituksenmukaista silloin, kun sopimus tai menettelytapa vaikuttaa olennaisesti kilpailuun niiden kaikkien alueilla eikä yhden kansallisen kilpailuviranomaisen toiminnalla saada lopetettua rikkomista kokonaisuudessaan ja/ tai määrättyä siitä asianmukaisia seuraamuksia.

Esimerkki 3: *Kaksi yritystä tekee markkinoiden jakamisesta sopimuksen, jolla EFTA-valtiossa A sijaitsevan yrityksen toiminta rajoitetaan EFTA-valtioon A ja EFTA-valtiossa B sijaitsevan yrityksen toiminta rajoitetaan EFTA-valtioon B.*

EFTA-valtioiden A ja B kansalliset kilpailuviranomaiset soveltuvat käsittelemään asiaa rinnakkain, kumpikin oman alueensa osalta.

13. Asiaa rinnakkain käsittelevät viranomaiset pyrkivät yhteensovittamaan toimintansa mahdollisimman hyvin. Ne voivat tällöin päättää valita keskuudestaan johtavan viranomaisen ja siirtää tälle joitakin tehtäviä, kuten tutkintatoimien koordinoiminnin. Kukin viranomainen vastaa kuitenkin edelleen omasta menettelystään.
14. Myös EFTAn valvontaviranomainen soveltuu käsittelemään asiaa silloin, kun yksi tai useampi sopimus tai menettelytapa, samankaltaisten sopimusten tai menettelytapojen verkostot mukaan luettuina, vaikuttaa kilpailuun kahdessa tai useammassa EFTA-valtiossa (rajatylittävillä markkinoilla, jotka kattavat kaksi tai useampia EFTA-valtioita, tai useilla kansallisilla markkinoilla).
15. Lisäksi EFTAn valvontaviranomainen soveltuu erityisen hyvin käsittelemään asiaa silloin, kun kyseinen asia liittyy läheisesti sellaisiin muihin ETAn säännöksiin, joiden soveltaminen kuuluu yksinomaan valvontaviranomaisen toimivaltaan tai joita valvontaviranomainen soveltaa tehokkaammin, jos ETAn etu edellyttää, että se tekee päätöksen ETAn kilpailupolitiikan määrittelemiseksi uuden kilpailua koskevan ongelman alalla tai kilpailusääntöjen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

2.2. Yhteistyömekanismit asioiden siirtämistä ja asioissa avustamista varten

2.2.1. Ilmoittaminen menettelyn alussa (II luvun 11 artikla)

16. Jotta päällekkäiset menettelyt voitaisiin havaita ja jotta voitaisiin varmistaa, että asioita käsittelee tehtävään soveltuva kilpailuviranomainen, verkoston jäsenille on ilmoitettava varhaisessa vaiheessa eri kilpailuviranomaisten käsiteltävänä olevista asioista ⁽¹⁾. Jos asia siirretään, on sekä verkoston että asianomaisten yritysten edun mukaista, että siirtäminen tapahtuu nopeasti.
17. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvussa luodaan kilpailuviranomaisten keskinäinen ilmoitusjärjestelmä, jolla varmistetaan asioiden tehokas ja nopea siirtäminen. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 3 kohdassa määrätään, että kansallisten kilpailuviranomaisten on ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan nojalla toimiessaan ilmoitettava asiasta EFTAn valvontaviranomaiselle ennen ensimmäisen virallisen tutkintatoimenpiteen aloittamista tai viipymättä kyseisen toimenpiteen aloittamisen jälkeen ⁽²⁾. Siinä todetaan lisäksi, että tämä ilmoitus voidaan toimittaa myös muille kansallisille kilpailuviranomaisille. Kansalliset kilpailuviranomaiset aikovat myös asettaa 11 artiklan mukaisesti vaihdetut tiedot helposti kaikkien verkoston jäsenten saataville. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on antaa verkostolle mahdollisuus havaita päällekkäiset menettelyt ja käsitellä mahdolliset siirtokysymykset heti, kun viranomainen alkaa tutkia asiaa. Ilmoitus kansallisille kilpailuviranomaisille ja valvontaviranomaiselle on näin ollen tehtävä ennen kuin toteutetaan mitään sellaista toimenpidettä tai välittömästi sen jälkeen, kun on toteutettu jokin sellainen toimenpide, joka on samankaltainen kuin tutkintatoimenpiteet, joita valvontaviranomainen voi toteuttaa II luvun 18—21 artiklan nojalla. Valvontaviranomaisella on vastaava velvollisuus tiedottaa kansallisille kilpailuviranomaisille II luvun 11 artiklan 2 kohdan nojalla. Verkoston jäsenet tiedottavat toisilleen käsiteltävänä olevista asioista käyttämällä vakiolomaketta, jolla ilmoitetaan tietyt perustiedot, kuten asian käsittelestä vastaava viranomainen, tuote, alue ja osapuolet, väitetty rikkominen, rikkomisen epäilty kesto sekä tapa, jolla asia on tullut käsiteltäväksi. Ne ilmoittavat toisilleen myös edellä mainituissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista.

⁽¹⁾ Sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevan hakemuksen johdosta käsiteltäviksi otettuja asioita tarkastellaan 37 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa.

⁽²⁾ Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti annetut tiedot toimitetaan myös komissiolle ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 23 olevan 2 artiklan toisessa kohdassa esitettyjen valvontaviranomaisen velvollisuuksien mukaisesti.

18. Mahdolliset siirtokysymykset on ratkaistava nopeasti, yleensä kahden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona ensimmäinen ilmoitus on lähetetty verkostolle II luvun 11 artiklan mukaisesti. Tänä aikana kilpailuviranomaiset pyrkivät pääsemään yksimielisyyteen mahdollisesta siirrosta ja tarvittaessa rinnakkaisen toiminnan yksityiskohdista.
19. Asiaa siirron määräajan päättyessä käsittelevän kilpailuviranomaisen tai käsittelevien kilpailuviranomaisten olisi yleensä käsiteltävä asia menettelyn loppuun asti. Asiaa ei pitäisi siirtää enää uudelleen sen jälkeen, kun alkuperäinen kahden kuukauden määräaika on päättynyt, ellei asiaa koskeissa toisetoimissa tapahdu olennaisia muutoksia menettelyn aikana.

2.2.2. Menettelyn keskeyttäminen tai lopettaminen (II luvun 13 artikla)

20. Jos sama sopimus tai menettelytapa on saatettu usean kilpailuviranomaisen käsiteltäväksi joko siten, että ne ovat vastaanottaneet kantelun, tai siten, että ne ovat käynnistäneet menettelyn omasta aloitteestaan, II luvun 13 artiklassa vahvistetaan oikeusperusta menettelyn keskeyttämiselle tai kantelun hylkäämiselle sillä perusteella, että toinen viranomainen käsittelee tai on käsitellyt asiaa. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 13 artiklassa asian käsittelyllä ei tarkoiteta vain sitä, että toiselle viranomaiselle on kanneltu. Sillä tarkoitetaan myös sitä, että toinen viranomainen tutkii itse tai on itse tutkinut asiaa.
21. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 13 artiklaa sovelletaan silloin, kun toinen viranomainen on käsitellyt tai käsittelee parhaillaan kantelijan esiin tuomaa kilpailuongelmaa, vaikka kyseinen viranomainen olisi toiminut tai toimisi toisen kantelijan tekemän kantelun tai oma-aloitteisen menettelyn pohjalta. Tämä tarkoittaa, että II luvun 13 artiklaan voidaan vedota silloin, kun sopimus tai menettelytapa koskee samaa rikkomista samoilla merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla ja tuotemerkkinoilla.
22. Kansallinen kilpailuviranomainen voi keskeyttää tai lopettaa menettelyn, mutta sillä ei ole mitään velvollisuutta tehdä niin. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 13 artiklassa jätetään liikkumavaraa kunkin yksittäisen asian erityispiirteiden arviointiin. Joustavuus on tärkeää: jos viranomainen hylkää jossakin asiassa tehdyn kantelun sen sisällön perusteella, toinen viranomainen ei välttämättä halua tutkia asiaa uudelleen. Toisaalta, jos kantelu on hylätty muista syistä (esim. viranomainen ei kyennyt keräämään riittävästi näyttöä rikkomisen toteen näyttämiseksi), toinen viranomainen saattaa haluta tehdä oman tutkimuksen ja käsitellä asian. Joustavuus ilmenee myös parhaillaan käsiteltävänä olevissa asioissa siten, että jokaisella kansallisella kilpailuviranomaisella on mahdollisuus valita, haluaako se keskeyttää tai lopettaa menettelyn. Viranomainen saattaa olla haluton lopettamaan menettelyä, ennen kuin toisen viranomaisen menettely on saatettu päätökseen. Menettelyn keskeyttämismahdollisuus sallii viranomaisen lykätä päätöstä menettelyn lopettamisesta. Joustavuus edistää myös sääntöjen johdonmukaista soveltamista.
23. Jos viranomainen lopettaa tai keskeyttää menettelyn siksi, että toinen viranomainen käsittelee asiaa, se voi II luvun 12 artiklan mukaisesti välittää kantelijan toimittamat tiedot asiaa käsittelevälle viranomaiselle.
24. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 13 artiklaa voidaan myös soveltaa vain osaan kantelua tai menettelyä. Voi käydä niin, että vain osa kantelusta tai omasta aloitteesta aloitetusta menettelystä on päällekkäinen sellaisen asian käsittelyn kanssa, jota toinen kilpailuviranomainen käsittelee tai on käsitellyt. Tällaisessa tapauksessa kilpailuviranomainen, jolle kantelu on tehty, voi hylätä osan kantelusta II luvun 13 artiklan nojalla ja käsitellä jäljelle jäävän osuuden asianmukaisella tavalla. Sama periaate koskee menettelyjen lopettamista.
25. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 13 artikla ei ole ainoa oikeusperusta omasta aloitteesta aloitettujen menettelyjen keskeyttämiselle tai lopettamiselle tai kantelujen hylkäämiselle. Kansallisille kilpailuviranomaisille voidaan myöntää sama mahdollisuus kansallisessa prosessioikeudessa. EFTA-valvontaviranomainen voi hylätä kantelun myös riittävän merkittävän ETA-sopimukseen liittyvän edun puuttumisen perusteella tai muista kantelun luonteeseen liittyvistä syistä⁽¹³⁾.

2.2.3. Luottamuksellisten tietojen vaihto ja käyttö (II luvun 12 artikla)

26. Yksi verkoston toiminnan avaintekijöistä on kaikkien kilpailuviranomaisten toimivalta vaihtaa ja käyttää tietoja (asiakirjat, lausunnot ja digitaalinen tieto mukaan luettuina), jotka ne ovat keränneet ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan soveltamista varten. Tämä toimivalta on ennakoedellytys asioiden tehokkaalle ja toimivalle siirrolle ja käsittelylle.

⁽¹³⁾ Ks. kanteluita koskeva EFTAn valvontaviranomaisen tiedonanto, ei vielä julkaistu.

27. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 12 artiklassa todetaan, että ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamiseksi EFTAn valvontaviranomaisella ja EFTA-valtioiden kilpailuviranomaisilla on toimivalta välittää toisilleen tietoa kaikista tosiseikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan luettuina, ja käyttää niitä todisteina. Tämä tarkoittaa, että tietoja voidaan vaihtaa paitsi kansallisten kilpailuviranomaisten ja valvontaviranomaisen välillä myös eri EFTA-valtioiden kansallisten kilpailuviranomaisten kesken. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 12 artiklaa olisi sovellettava ensisijaisesti kaikkiin siitä poikkeaviin EFTA-valtioiden lakeihin nähden. Sitä, onko ilmoitettava viranomaisen kerännyt tiedot lainmukaisesti, arvioidaan kyseiseen viranomaiseen sovellettavan lainsäädännön perusteella. Kyseinen viranomaisen voi tiedonvaihdon yhteydessä ilmoittaa tiedot vastaanottavalle viranomaiselle, onko tietojen keruun laillisuus kiistetty tai voidaanko se vielä kiistää.
28. Tietojen vaihdossa ja käytössä noudatetaan kuitenkin erityisesti seuraavia yritysten ja yksityishenkilöiden oikeuksia turvaavia säännöksiä:
- (a) Ensinnäkin II luvun 28 artiklassa todetaan, että EFTAn valvontaviranomainen ja EFTA-valtioiden kilpailuviranomaiset sekä niiden virkamiehet, muu henkilöstö ja muut niiden valvonnassa työskentelevät henkilöt (...) eivät saa ilmaista tietoja, jotka on saatu tai joita on vaihdettu valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjan 4 taikka ETA-sopimuksen 58 artiklan ja pöytäkirjan 23 nojalla ja jotka luonteensa perusteella kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin. Liikesalaisuuksien säilyttämiseen liittyvät yritysten oikeutetut edut eivät kuitenkaan saa rajoittaa sellaisten tietojen paljastamista, joita tarvitaan ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan rikkomisen todistamiseen. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 28 artiklassa käytetty termi "salassapitovelvollisuus" on ETA-oikeuden käsite, joka kattaa erityisesti liikesalaisuudet ja muut luottamukselliset tiedot. Sen avulla luodaan yhtenäinen vähimmäissuoja koko ETA-alueelle ⁽¹⁴⁾.
- (b) Toinen yritysten oikeuksia turvaava säännös liittyy verkostossa vaihdettujen tietojen käyttöön. Tällä tavoin vaihdettuja tietoja voidaan II luvun 12 artiklan 2 kohdan nojalla käyttää ainoastaan todisteena ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa sovellettaessa ja siinä asiassa, jota varten tiedot on hankittu ⁽¹⁵⁾. Edelleen II luvun 12 artiklan 2 kohdan mukaan tällaisia tietoja voidaan käyttää myös, jos kansallista kilpailulainsäädäntöä sovelletaan samaan asiaan ja rinnakkain ETAn kilpailulainsäädännön kanssa. Tämä on kuitenkin mahdollista vain, jos kansallisen lainsäädännön soveltaminen ei johda rikkomisen todistamisessa erilaiseen lopputulokseen kuin ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltaminen.
- (c) Kolmas II luvussa oikeuksien turvaamiseksi annettu säännös liittyy 12 artiklan 1 kohdan nojalla vaihdettujen tietojen perusteella yksityishenkilöille määrättäviin seuraamuksiin. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvussa määrätään ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan rikkomisesta seuraamuksia vain yrityksille. Joissakin kansallisissa laeissa säädetään myös yksityishenkilöille seuraamuksia ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan rikkomisesta. Yksityishenkilöillä on yleensä laajemmat puolustautumisoikeudet kuin yrityksillä (esim. yksityishenkilöillä on oikeus pysyä vaiti, kun taas yritykset voivat jättää vastaamatta ainoastaan kysymyksiin, jotka saivat ne myöntämään syyllistymisen rikkomukseen) ⁽¹⁶⁾. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 12 artiklan 3 kohdassa taataan, ettei yrityksiltä saatuja tietoja voida käyttää siten, että yksityishenkilöiden parempaa suojaa kierretäisiin. Tässä kohdassa kielletään määräämistä yksityishenkilöille seuraamuksia II luvun mukaisesti vaihdettujen tietojen perusteella, ellei tiedot toimittaneen viranomaisen ja tiedot vastaanottavan viranomaisen kansallisessa lainsäädännössä määrätä samankaltaisesta seuraamuksesta yksityishenkilölle, paitsi jos tiedot toimittanut viranomaisen on todisteita kerätessään kunnioittanut kyseisen henkilön oikeuksia samassa määrin kuin ne on taattu vastaanottavan viranomaisen lainsäädännössä. Seuraamusten määrittely kansallisessa lainsäädännössä ("hallinnollinen" tai "rikosoikeudellinen") ei ole merkityksellinen II luvun 12 artiklan 3 kohdan soveltamisen kannalta. Kyseisessä II luvussa erotetaan vapausrangaistukset muista seuraamustajeista kuten yksityishenkilöille määrättävistä sakoista ja muista henkilökohtaisista seuraamuksista. Jos tiedot toimitetaan ja tiedot vastaanottavan viranomaisen oikeusjärjestelmässä määrätään samankaltaisista seuraamuksista (esim. molemmissa EFTA-valtioissa voidaan määrätä sakkoja yrityksen työntekijälle,

⁽¹⁴⁾ ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 23 olevan 10 artiklan 2 kohdassa varmistetaan, että myös kyseisen pöytäkirjan nojalla vaihdettut tiedot kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin.

⁽¹⁵⁾ Ks. asia 85/87, Dow Benelux, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, Kok. 1989, s. 3137 (17—20 kohta).

⁽¹⁶⁾ Ks. asia 374/87, Orkem, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, Kok. 1989, s. 3283, sekä asia T-112/98, Mannesmannröhren-Werke AG, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio, Kok. 2001, s. II-729.

joka on ollut osallisena ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan rikkomiseen), tiedot vastaanottava viranomaisena voi käyttää II luvun 12 artiklan mukaisesti vaihdettuja tietoja. Tällöin oikeusjärjestelmiin kuuluvien menettelyllisten takeiden oletetaan olevan samanarvoiset. Sen sijaan, jos molemmissa oikeusjärjestelmissä ei määrätä samankaltaisia seuraamuksia, tietoja voidaan käyttää vain, jos yksityishenkilön oikeuksia on käsiteltävänä olevassa asiassa kunnioitettu samantasoisesti (ks. II luvun 12 artiklan 3 kohta). Jälkimmäisessä tapauksessa vapausrangaistus voidaan kuitenkin määrätä vain, jos sekä tiedot toimittavalla viranomaisella että ne vastaanottavalla viranomaisella on valta määrätä tällainen seuraamus.

2.2.4. Tutkinta (II luvun 22 artikla)

29. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvussa annetaan kansalliselle kilpailuviranomaiselle mahdollisuus pyytää toista kansallista kilpailuviranomaista keräämään tietoja puolestaan. Kansallinen kilpailuviranomainen voi myös pyytää toista kansallista kilpailuviranomaista toteuttamaan tutkintatoimenpiteitä puolestaan. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 12 artiklassa annetaan apua tarjoavalle kansalliselle kilpailuviranomaiselle oikeus välittää keräämänsä tiedot apua pyytäneelle kansalliselle kilpailuviranomaiselle. Kansallisten kilpailuviranomaisten välisen tietojenvaihdon ja tavan, jolla tietoja pyytänyt kilpailuviranomainen käyttää näitä tietoja todisteena, on oltava II luvun 12 artiklan mukaisia. Kun kansallinen kilpailuviranomainen toimii toisen kansallisen kilpailuviranomaisen puolesta, se noudattaa omia menettelysääntöjään ja tutkintavaltuuksiaan.
30. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 22 artiklan 2 kohdan nojalla EFTAn valvontaviranomainen voi pyytää kansallista kilpailuviranomaista toteuttamaan puolestaan tarkastuksen. Valvontaviranomainen voi joko tehdä päätöksen II luvun 20 artiklan 4 kohdan mukaisesti tai yksinkertaisesti esittää pyynnön kansalliselle kilpailuviranomaiselle, joka käyttää valtuuksiaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Valvontaviranomaisen virkamiehet voivat avustaa kansallista kilpailuviranomaista tarkastuksessa.

2.3. Yritysten asema

2.3.1. Yleistä

31. Kaikki verkoston jäsenet pyrkivät määrittämään asian käsittelystä vastaavan viranomaisen nopeasti ja tehokkaasti. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvussa on luotu järjestelmä, jossa sekä EFTAn valvontaviranomaisella että EFTAn kansallisilla kilpailuviranomaisilla on valtuudet soveltaa ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa, joten asioiden saattamisessa verkoston eri jäsenten käsiteltäviksi verkoston jäsenten kesken on kyse vain työnjaosta, jossa jotkin viranomaiset pidättyvät toimimasta. Näin ollen asian käsittelystä vastaavan viranomaisen osoittaminen ei anna rikkomiseen osallistuneille tai sen vaikutusten alaisille yrityksille oikeutta vaikuttaa siihen, mikä viranomaisella on asian käsittelee.
32. Asia voidaan siirtää tietyille kilpailuviranomaiselle, jos edellä esitettyjen määräytymisperusteiden soveltaminen on johtanut siihen päätelmään, että kyseinen kilpailuviranomainen soveltuu käsittelemään asiaa yksin tai rinnakkain muiden kanssa. Tämä tarkoittaa, että kilpailuviranomainen, jolle asia siirretään, olisi joka tapauksessa ollut siinä asemassa, että se olisi voinut aloittaa omasta aloitteestaan menettelyn rikkomista vastaan.
33. Lisäksi kaikki kilpailuviranomaiset soveltavat ETA:n kilpailulainsäädäntöä, ja II luvussa luodaan mekanismit, joilla varmistetaan, että sääntöjä sovelletaan johdonmukaisesti.
34. Jos asia siirretään verkostossa toisen viranomaisen käsiteltäväksi, käsittelyyn osallistuvat kilpailuviranomaiset ilmoittavat siirrosta mahdollisimman pian kyseisille yrityksille ja kantelijoille.

2.3.2. Kantelijoiden asema

35. Jos EFTAn valvontaviranomaiselle tehdään kantelu II luvun 7 artiklan nojalla ja jos valvontaviranomainen ei tutki kantelua tai kiellä kantelun kohteena olevaa sopimusta tai menettelytapaa, kantelijalla on oikeus saada päätös kantelun hylkäämisestä. Tämä ei kuitenkaan rajoita valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 4 olevan III luvun 7 artiklan 3 kohdan soveltamista⁽¹⁷⁾. Kansalliselle kilpailuviranomaiselle kantelun tekevien kantelijoiden oikeuksia säännellään sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä.

⁽¹⁷⁾ Sen jälkeen kun valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta tehdyn EFTA-valtioiden sopimuksen pöytäkirjan 4 muuttamisesta 3 päivänä joulukuuta 2004 tehty sopimus tuli voimaan 1. heinäkuuta 2005, valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen pöytäkirjassa 4 oleva III luku vastaa 7 päivänä huhtikuuta 2004 annettua komission asetusta (EY) N:o 773/2004 (EUVL L 123, 27.4.2004, s. 18–24).

36. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 13 artiklassa annetaan lisäksi kansallisille kilpailuviranomaisille mahdollisuus keskeyttää menettely tai hylätä kantelu sillä perusteella, että toinen kilpailuviranomainen käsittelee samaa asiaa tai on käsitellyt sen. Kyseisessä artiklassa annetaan EFTAn valvontaviranomaiselle myös oikeus hylätä kantelu sillä perusteella, että jonkin EFTA-valtion kansallinen kilpailuviranomainen käsittelee asiaa tai on käsitellyt sen. Lisäksi II luvun 12 artiklassa sallitaan tietojen välittäminen verkostoon kuuluvien kilpailuviranomaisten välillä, kunhan kyseisessä artiklassa vahvistettuja oikeusturvasäännöksiä noudatetaan (ks. 27 kohta edellä).

2.3.3. Sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista hakevien asema

37. EFTAn valvontaviranomainen katsoo⁽¹⁸⁾, että on ETAn edun mukaista kohdella suopeasti yrityksiä, jotka tekevät sen kanssa yhteistyötä kartellien tutkinnassa. Kaksi EFTA-valtiota on myös ottanut käyttöön sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevia ohjelmia⁽¹⁹⁾ kartellitutkintojen yhteydessä. Näiden ohjelmien tavoitteena on auttaa kilpailuviranomaisia havaitsemaan kartellitoimintaa ja samalla ehkäistä osallistumista lainvastaisiin kartelleihin.
38. Tietyille viranomaiselle esitettyä sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevaa pyyntöä ei voida pitää vastaavana pyyntönä toiselle viranomaiselle, koska EFTA-alueella ei ole käytössä täysin yhtenäistä sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevaa järjestelmää. Hakijan edun mukaista on näin ollen pyytää sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista kaikilta sellaisilta kilpailuviranomaisilta, joilla on toimivalta soveltaa ETA-sopimuksen 53 artiklaa alueella, johon rikkominen vaikuttaa, ja joiden voidaan katsoa soveltuvan käsittelemään kyseistä rikkomista⁽²⁰⁾. Kun otetaan huomioon ajoituksen tärkeys useimmissa sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevissa ohjelmissa, hakijoiden on syytä harkita, pitäisikö niiden esittää pyyntö asianomaisille viranomaisille samanaikaisesti. Hakijan asiana on toteuttaa asianmukaisiksi katsomansa toimenpiteet asemansa suojaamiseksi kyseisten viranomaisten mahdollisten menettelyjen osalta.
39. Sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevan ohjelman perusteella saatujen tietojen käytöstä ja siirtämisestä määrätään II luvun 11 B artiklassa. Verkoston jäsenet kannustavat sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista hakevaa osapuolta suostumaan siihen, että sen vapaaehtoisesti antamat tiedot ja II luvun 11 B artiklan 2 kohdassa tarkoitetut muut tiedot välitetään toiselle viranomaiselle, etenkin sellaisille viranomaisille, jotka voivat jättää määräämättä tai alentaa hakijan sakkoja.

3. ETAN KILPAILUSÄÄNTÖJEN JOHDONMUKAINEN SOVELTAMINEN⁽²¹⁾

3.1. Yhteistyömekanismi (II luvun 11 artiklan 4 ja 5 kohta)

40. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvulla pyritään varmistamaan, että ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklaa sovelletaan johdonmukaisesti kaikkialla ETA-alueella. Kansalliset kilpailuviranomaiset noudattavat näin ollen II luvun 3 artiklan 2 kohtaan sisältyvää lähentymissääntöä. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 16 artiklan 2 kohdassa määrätään, että antaessaan ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan nojalla ratkaisuja sellaisista sopimuksista, päätöksistä tai menettelytavoista, joista EFTAn valvontaviranomainen on jo tehnyt päätöksen, kansalliset kilpailuviranomaiset eivät voi tehdä päätöksiä, jotka olisivat ristiriidassa valvontaviranomaisen tekemän päätöksen kanssa. Valvontaviranomaisella on lopullinen⁽²²⁾ muttei yksinomainen vastuu ETAn kilpailupolitiikan määrittelystä ja ETAn kilpailusääntöjen johdonmukaisen soveltamisen varmistamisesta.

⁽¹⁸⁾ EYVL C 10, 16.1.2003, s. 13 ja EYVL:n ETA-täydennysosa N:o 3, 16.1.2003, s. 1 (Ilmoitus sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa).

⁽¹⁹⁾ Tässä tiedonannossa 'sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevalla ohjelmalla' tarkoitetaan kaikkia ohjelmia (myös EFTAn valvontaviranomaisen ohjelmaa), joissa kartelliin osallistuneelle yritykselle muutoin kuuluvat sakot jätetään joko kokonaan määräämättä tai niitä alennetaan merkittävästi, jos yritys paljastaa ennen asian tutkintaa tai tutkinnan aikana kartellista oma-aloitteisesti tietoja, jotka täyttävät erityiset perusteet. Termillä ei tarkoiteta sakkojen alentamista mistään muista syistä. EFTAn valvontaviranomainen julkaisee verkkosivustollaan luettelon viranomaisista, jotka soveltavat sakkojen määräämättä jättämistä tai alentamista koskevaa järjestelmää.

⁽²⁰⁾ Ks. edellä 8–15 kohta.

⁽²¹⁾ Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 15 artiklassa annetaan kansallisille kilpailuviranomaisille ja EFTAn valvontaviranomaiselle valtuudet esittää kirjallisia – ja tuomioistuimen luvalla – suullisia huomautuksia ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamiseen liittyvissä tuomioistuinmenettelyissä. Tämä on erittäin tärkeä keino, jolla voidaan varmistaa ETAn sääntöjen johdonmukainen soveltaminen. Kansalliset kilpailuviranomaiset ja valvontaviranomainen tekevät tiivistä yhteistyötä näitä valtuuksia käyttäessään.

⁽²²⁾ Lopullinen vastuu ETAn kilpailupolitiikan määrittelystä ja kilpailusääntöjen johdonmukaisen soveltamisen varmistamisesta on jaettu komission kanssa ETA-sopimuksen 56 artiklassa esitettyjen toimivaltuuksien jakamista koskevien sääntöjen mukaisesti.

41. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 4 kohdan mukaan viimeistään 30 päivää ennen sellaisen ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan soveltamista koskevan päätöksen tekemistä, jossa vaaditaan lopettamaan rikkominen, hyväksytään sitoumuksia tai evätään ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen, kansallisten kilpailuviranomaisten on tiedotettava asiasta EFTAn valvontaviranomaiselle. Niiden on toimitettava valvontaviranomaiselle viimeistään 30 päivää ennen päätöksen tekoa yhteenveto asiasta sekä päätösluonnos tai sellaisen puuttuessa muu asiakirja, josta ilmenee ehdotettu toimintatapa.
42. Kuten II luvun 11 artiklan 3 kohdassa, velvoite koskee EFTAn valvontaviranomaiselle tiedottamista, mutta valvontaviranomaiselle tiedot toimittanut kansallinen kilpailuviranomainen voi jakaa tiedot verkoston muille jäsenille.
43. Kun kansallinen kilpailuviranomainen on tiedottanut EFTAn valvontaviranomaiselle II luvun 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja 30 päivän määräaika on kulunut umpeen, päätös voidaan tehdä, jos valvontaviranomainen ei ole aloittanut menettelyä. Valvontaviranomainen voi esittää kirjallisia huomautuksia asiassa, ennen kuin kansallinen kilpailuviranomainen tekee päätöksen. Kansallinen kilpailuviranomainen ja valvontaviranomainen toteuttavat tarvittavat toimet varmistaakseen ETAn oikeuden johdonmukaisen soveltamisen (ks. edellä 3 kohta).
44. Jos erityiset olosuhteet edellyttävät, että kansallinen päätös tehdään alle 30 päivän kuluessa II luvun 11 artiklan 4 kohdan mukaisesta tietojen välittämisestä, asianomainen kansallinen kilpailuviranomainen voi pyytää EFTAn valvontaviranomaista ottamaan nopeammin kantaa. Valvontaviranomainen pyrkii toimimaan mahdollisimman nopeasti.
45. Muunlaiset päätökset, eli päätös kantelun hylkäämisestä, oma-aloitteisen menettelyn lopettamisesta tai välitoimenpiteen määräämisestä, voivat myös olla tärkeitä kilpailupolitiikan näkökulmasta, ja verkoston jäsenet voivat haluta tiedottaa niistä toisilleen ja mahdollisesti myös keskustella niistä. Kansalliset kilpailuviranomaiset voivatkin II luvun 11 artiklan 5 kohdan nojalla tiedottaa EFTAn valvontaviranomaiselle ja siten koko verkostolle kaikista muista asioista, joissa sovelletaan ETAn kilpailulainsäädäntöä.
46. Verkoston jäsenten pitäisi tiedottaa toisilleen sellaisten menettelyjen lopettamisesta, joista on ilmoitettu verkostolle II luvun 11 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti.

3.2. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 6 kohdan mukaisen, EFTAn valvontaviranomaisen menettelyn aloittaminen

47. EFTAn valvontaviranomaiselle on annettu ETA-sopimuksen 55 artiklan 1 kohdassa tehtäväksi huolehtia ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamisesta, ja se vastaa ETAn kilpailupolitiikan suuntaviivojen määrittämisestä ja täytäntöönpanosta ⁽²³⁾ ⁽²⁴⁾. ETA-sopimuksen 56 artiklan mukaisesti se voi tehdä milloin vain ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan mukaisia yksittäisiä päätöksiä.
48. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 6 kohdassa määrätään, että kun EFTAn valvontaviranomainen aloittaa II luvun nojalla tehtävään päätökseen tähtäävän menettelyn, kansallisten kilpailuviranomaisten olisi menetettävä toimivaltansa ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan määräysten soveltamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että kun valvontaviranomainen on aloittanut menettelyn, kansallisten kilpailuviranomaisten ei pitäisi käsitellä saman oikeusperustan nojalla saman yrityksen samoja maantieteellisiä merkkinöitä tai tuotemerkkinöitä koskevaa samaa sopimusta tai menettelytapaa.
49. EFTAn valvontaviranomaisen menettelyn aloittaminen on virallinen toimenpide ⁽²⁵⁾, jolla se ilmaisee aikomuksensa tehdä päätös II luvun III jakson nojalla. Se voi tapahtua missä tahansa EFTAn valvontaviranomaisen suorittaman tutkinnan vaiheessa. Yksin se, että valvontaviranomainen on vastaanottanut kantelun, ei riitä poistamaan kansallisten kilpailuviranomaisten toimivaltaa.

⁽²³⁾ Nämä tehtävät on jaettu komission kanssa ETA-sopimuksen 56 artiklassa esitettyjen toimivaltuuksia koskevien sääntöjen mukaisesti.

⁽²⁴⁾ Ks. asia C-344/98, Masterfoods Ltd, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio, Kok. 2000, s. I-11369.

⁽²⁵⁾ Yhteisöjen tuomioistuin on määritellyt käsitteen asiassa 48/72, SA Brasserie de Haecht, Kok. 1973, s. 77: "Asetuksen N:o 17/9 artiklan nojalla aloitettavalla menettelyllä tarkoitetaan komission viranomaistoimenpidettä, jolla se ilmaisee halunsa tehdä päätös."

50. Tällaisia tilanteita on kahdenlaisia. Ensimmäisessä tilanteessa kansallisten kilpailuviranomaisten ei pitäisi enää käsitellä asiaa, jos EFTAn valvontaviranomainen on ensimmäinen kilpailuviranomainen, joka aloittaa asiassa menettelyn päätöksen tekemiseksi II luvun nojalla. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 11 artiklan 6 kohdassa määrätään, että sen jälkeen, kun valvontaviranomainen on aloittanut menettelyn, kansallisten kilpailuviranomaisten ei enää pitäisi aloittaa omia menettelyjä ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamiseksi saman yrityksen tai samojen yritysten samoja merkityksellisiä maantieteellisiä ja tuotemerkkinoita koskevaan samaan sopimukseen tai menettelytapaan.
51. Toinen tilanne on sellainen, jossa yksi tai useampi kansallinen kilpailuviranomainen on ilmoittanut verkostolle II luvun 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti käsittelevänsä tiettyä asiaa. Alkuperäisen siirtokauden aikana (kahden kuukauden ohjeellinen kausi, ks. edellä 18 kohta) EFTAn valvontaviranomainen voi aloittaa menettelyn II luvun 11 artiklan 6 kohdan mukaisesti neuvoteltuaan asianomaisten viranomaisten kanssa. Siirtokauden jälkeen valvontaviranomainen voi periaatteessa soveltaa II luvun 11 artiklan 6 kohtaa vain jossakin seuraavista tilanteista:
- Verkoston jäsenet aikovat tehdä samassa asiassa ristiriitaisia päätöksiä.
  - Verkoston jäsenet aikovat tehdä päätöksen, joka on selvästi ristiriidassa vakiintuneen oikeuskäytännön kanssa. Vertailuperusteena tulisi pitää normeja, jotka on määritelty yhteisöjen tuomioistuintien ja EFTAn tuomioistuimen tuomioissa, EFTAn valvontaviranomaisen aiemmissa päätöksissä⁽²⁶⁾ ja komission asetuksissa, sellaisina kuin ne on sisällytetty ETA-sopimukseen. Tosiseikkojen arvioinnin (esim. markkinoiden määrittely) osalta vain merkittävä eroavuus voi saada valvontaviranomaisen puuttumaan asiaan.
  - Verkoston jäsen pitkittää tai jäsenet pitkittävät asiassa käynnistettyä menettelyä tarpeettomasti.
  - EFTAn valvontaviranomaisen on tarpeen tehdä päätös ETAn kilpailupolitiikan periaatteiden määrittelemiseksi erityisesti samanlaisen kilpailua koskevan ongelman tullessa esiin useassa EFTA-valtiossa tai kilpailusääntöjen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.
  - Asianomaiset kansalliset kilpailuviranomaiset eivät vastusta asiaa.
52. Jos kansallinen kilpailuviranomainen käsittelee jo asiaa, EFTAn valvontaviranomainen selittää II luvun 11 artiklan 6 kohdan soveltamisen syyt kirjallisesti asianomaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle ja muille verkoston jäsenille.
53. EFTAn valvontaviranomainen ilmoittaa verkostolle aikeestaan soveltaa II luvun 11 artiklan 6 kohtaa riittävän ajoissa, jotta verkoston jäsenet voivat pyytää neuvoa-antavan komitean kokoontumista asian takia, ennen kuin valvontaviranomainen aloittaa menettelyn.
54. EFTAn valvontaviranomainen ei tavallisesti — ja silloin kun ETAn etu ei sitä vaadi — tee päätöstä, joka on ristiriidassa kansallisen kilpailuviranomaisen päätöksen kanssa, sen jälkeen kun II luvun 11 artiklan 3 ja 4 kohdan mukainen ilmoittaminen on tehty asianmukaisesti, eikä valvontaviranomainen ole soveltanut II luvun 11 artiklan 6 kohtaa.

4. NEUVOA-ANTAVAN KOMITEAN ASEMA JA TOIMINTA UUDESSA JÄRJESTELMÄSSÄ

55. Neuvoa-antava komitea on foorumi, jossa eri kilpailuviranomaisten asiantuntijat keskustelevat ETAn kilpailuoikeuteen liittyvistä yksittäisistä asioista ja yleisistä kysymyksistä⁽²⁷⁾.

4.1. Kuulemisen soveltamisala

4.1.1. EFTAn valvontaviranomaisen päätökset

56. Neuvoa-antavaa komiteaa kuullaan, ennen kuin EFTAn valvontaviranomainen tekee mitään II luvun 7, 8, 9, 10 tai 23 artiklan, 24 artiklan 2 kohdan tai 29 artiklan 1 kohdan mukaista päätöstä. Valvontaviranomaisen on otettava neuvoa-antavan komitean lausunto mahdollisimman pitkälti huomioon ja ilmoitettava komitealle, millä tavoin sen lausunto on otettu huomioon.

⁽²⁶⁾ Kilpailuviranomaisten olisi otettava huomioon myös komission aiemmin tekemät päätökset.

⁽²⁷⁾ Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvun 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti EFTA-valtiot voivat nimetä kokouksiin, joissa käsitellään monialaisia kysymyksiä, kuten suuntaviivoja ja suosituksia, ylimääräisen kilpailuasioissa pätevän edustajan, jonka ei tarvitse kuulua kilpailuviranomaisen alaisuuteen.

57. Välitoimenpiteiden määräämisestä tehtävissä päätöksissä komiteaa kuullaan tavallista nopeamman ja kevyemmän menettelyn mukaisesti lyhyen perusteluosan ja päätöksen artiklaosan perusteella.

4.1.2. Kansallisten kilpailuviranomaisten päätökset

58. Verkoston edun mukaista on, että neuvoa-antavassa komiteassa voidaan keskustella tärkeistä asioista, joita kansalliset kilpailuviranomaiset käsittelevät ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan nojalla. Valvontaja tuomioistuinsopimuksen II luvussa annetaan EFTAn valvontaviranomaiselle oikeus ottaa tietty kansallisen kilpailuviranomaisen käsittelemä asia neuvoa-antavan komitean esityslistalle. Keskustelua voi pyytää valvontaviranomainen tai jokin EFTA-valtio. Molemmissa tapauksissa valvontaviranomainen ottaa asian esityslistalle ilmoitettuaan siitä asianomaisille kansallisille kilpailuviranomaisille. Tällaisen neuvoa-antavassa komiteassa käytävän keskustelun pohjalta ei laadita virallista lausuntoa.
59. Neuvoa-antava komitea voisi tärkeissä asioissa toimia myös foorumina asian käsittelystä vastaavan viranomaisen määrääntymisestä käytäville keskusteluille. Etenkin silloin, kun EFTAn valvontaviranomaisen aikoo soveltaa II luvun 11 artiklan 6 kohtaa alkuperäisen siirtokauden jälkeen, asiasta voidaan keskustella neuvoa-antavassa komiteassa ennen kuin valvontaviranomainen aloittaa menettelyn. Neuvoa-antava komitea voi tällöin antaa epävirallisen lausunnon.

4.1.3. Täytäntöönpanotoimenpiteet, suositukset, suuntaviivat ja muut tiedonannot (II luvun 33 artikla)

60. Neuvoa-antavaa komiteaa kuullaan EFTAn valvontaviranomaisen laatimista suositusluonnoksista, jotka koskevat ETA-sopimuksen 53 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi annettujen säädösten soveltamatta jättämistä, siten kuin ETA-sopimuksen liitteessä XIV määrätään ⁽²⁸⁾.
61. EFTAn valvontaviranomainen voi suositusten lisäksi hyväksyä tiedonantoja ja suuntaviivoja. Nämä joustavat välineet ovat hyödyllisiä valvontaviranomaisen politiikkaa esiteltäessä ja siitä tiedotettaessa sekä selitettäessä, miten kilpailusääntöjä tulkitaan kyseisessä politiikassa. Neuvoa-antavaa komiteaa kuullaan myös näistä tiedonannoista ja suuntaviivoista.

4.2. Menettely

4.2.1. Tavanomainen menettely

62. Kun neuvoa-antavaa komiteaa kuullaan EFTAn valvontaviranomaisen päätösluonnoksesta, se kokoontuu aikaisintaan 14 päivää sen jälkeen, kun valvontaviranomainen on lähettänyt kokouskutsut. Valvontaviranomainen liittää kutsuun tutkittavana olevan asian tiivistelmän, luettelon tärkeimmistä eli asian arviointiin tarvittavista asiakirjoista sekä päätösluonnoksen. Neuvoa-antava komitea antaa lausunnon valvontaviranomaisen päätösluonnoksesta. Lausunto perustellaan yhden tai useamman jäsenen pyynnöstä.
63. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvussa annetaan EFTA-valtioille mahdollisuus sopia, että kokous järjestetään lyhyemmässä ajassa kutsun lähettämisestä.

4.2.2. Kirjallinen menettely

64. Valvonta- ja tuomioistuinsopimuksen II luvussa on luotu mahdollisuus kirjalliseen kuulemismenettelyyn. Jos yksikään EFTA-valtio ei sitä vastusta, EFTAn valvontaviranomainen voi kuulla EFTA-valtioita lähettämällä niille asiakirjat ja asettamalla määräajan, johon mennessä ne voivat esittää huomautuksia luonnoksesta. Määräaika on tavallisesti vähintään 14 päivää, paitsi II luvun 8 artiklan mukaisten välitoimenpiteitä koskevien päätösten osalta. Jos jokin EFTA-valtio pyytää kokousta, EFTAn valvontaviranomaisen on järjestettävä sellainen.

4.3. Neuvoa-antavan komitean lausunnon julkaiseminen

65. Neuvoa-antava komitea voi suositella lausuntonsa julkaisemista. Siinä tapauksessa EFTAn valvontaviranomainen julkaisee lausunnon samanaikaisesti päätöksen kanssa ottaen huomioon liikesalaisuuksien suojaamiseen liittyvät yritysten oikeudet edut.

⁽²⁸⁾ Ks. esim. ETA-sopimuksen liitteessä XIV olevat 2 ja 4b kohdat, sellaisina kuin ne ovat muutettuina ETAn sekakomitean päätöksellä N:o 29/2004, EUVL L 127, 29.4.2004, s. 137, ETA-täydennysosa N:o 22, 29.4.2004, s. 16. (päätös ETA-sopimuksen liitteen XIV (Kilpailu) muuttamisesta – Lisäys komission asetusta (EY) N:o 2790/1999 ja komission asetusta (EY) N:o 1400/2002) koskeviin mukautuksiin).

5. LOPPUHUOMAUTUKSET

66. Tämä tiedonanto ei rajoita yhteisöjen tuomioistuinten ja EFTAn tuomioistuimen tulkintaa sovellettavista ETA-sopimuksen määräyksistä ja säädösten säännöksistä.
67. Kansalliset kilpailuviranomaiset ja EFTAn valvontaviranomainen tarkistavat yhdessä säännöllisesti tämän tiedonannon. Se tarkistetaan saatujen kokemusten perusteella viimeistään sen hyväksymistä seuraavan kolmannen vuoden lopulla.
68. Tämä tiedonanto korvaa vuonna 2000 julkaistun EFTAn valvontaviranomaisen tiedonannon kansallisten kilpailuviranomaisten ja EFTAn valvontaviranomaisen välisestä yhteistyöstä ETA-sopimuksen 53 ja 54 artiklan soveltamisalaan kuuluvien asioiden käsittelyssä ⁽²⁹⁾.

6. VERKOSTON MUIDEN JÄSENTEN ANTAMA LAUSUMA

69. Myös tämän tiedonannon liitteenä olevan lausuman allekirjoittaneet EFTA-valtioiden kilpailuviranomaiset noudattavat tähän tiedonantoon kirjattuja periaatteita. Lausumassa ne hyväksyvät tämän tiedonannon periaatteet ja sitoutuvat noudattamaan niitä. Luettelo lausuman allekirjoittaneista viranomaisista on EFTAn valvontaviranomaisen verkkosivustolla. Se päivitetään tarvittaessa.

⁽²⁹⁾ EYVL C 307, 26.10.2000, s. 6, ja EYVL:n ETA-täydennysosa N:o 61, 21.12.2000, s. 5.

LIITE

LAUSUMA EFTAN VALVONTAVIRANOMAISEN TIEDONANNOSTA, JOKA KOSKEE YHTEISTYÖTÄ KILPAILUVIRANOMAISTEN VERKOSTOSSA

Allekirjoittanut kilpailuviranomainen pitää tavoitteenaan tehdä tiivistä yhteistyötä kilpailun suojaamiseksi Euroopan talousalueella kuluttajien edun mukaisesti, minkä vuoksi se

(1) hyväksyy periaatteet, jotka on esitetty EFTAn valvontaviranomaisen tiedonannossa yhteistyöstä kilpailuviranomaisten verkostossa, ja
(2) vakuuttaa noudattavansa kyseisiä periaatteita kaikissa sellaisissa asioissa, joita se käsittelee tai voi käsitellä ja joihin kyseisiä periaatteita sovelletaan.

(paikka)

(päiväys)